

SOOLISE VÕRDÕIGUSLIKKUSE JA VÕRDSE KOHTLEMISE VOLINIK

ARVAMUS nr 45

Tallinn

2. veebruar 2016

Kooliõpilaste vastuvõtutingimuste sätestamine

1. Lühikokkuvõte

Võrdne kohtlemine tähendab, et võrdses olukorras olevaid inimesi tuleb kohelda võrdselt ehk ühtemoodi ja erinevas olukorras olevaid inimesi erinevalt ehk järeleaitavalt.

Soo alusel erisuste tegemine peab olema põhjendatud. Poiste ja tüdrukute erinev kohtlemine hariduses sõltub sellest, kas üks sugu on mingis vanuses tõendatult teisest soost mingite näitajate poolest ebavõrdsemas olukorras või mitte. Soolise võrdõiguslikkuse ja võrdse kohtlemise volinikul (edaspidi: volinik) puudub pädevus hinnata, kas laste arengukiirus on mingitel perioodidel sooliselt erinev. Selline pädevus on olemas koolides, samuti valdkonnapädevusena Haridus- ja Teadusministeeriumis.

Tegu on suure mõjuga, ent keeruka ja vähe uuritud valdkonnaga. Kõik lapsed ei mahu pahatihti või õnneks rangete ja ühtlustavate reeglite alla. Puudus on kvalitatiivsetest alusuuringutest, sestap ei ole laste suhtes aus asjade ühte- või teistpidi lukku löömine. Pigem on vaja soerinevusi arvestavat kasvatust ja õppetööd iga päev ning kõikidel haridusastmetel, et kõikidel poistel ja tüdrukutel oleks kokkuvõttes võrdsed võimalused hariduse abil täiuslikuks eneseteostuseks ja oma võimeid avavaks täiskasvanueluks.

Erimeetmete kasutamine võib olla ainult ajutise iseloomuga seniks, kuni põhjused, mis ebavõrdsust tekitavad, on kõrvaldatud. Ebavõrdsuse kaotamise ainsaks lahenduseks ei saa olla erikohtlemine. Tegeleda tuleb eeskätt põhjustega juhul, kui põhjused on kõrvaldatavad (st ei ole näiteks bioloogilised). Poiste ja tüdrukute erineva olukorra võivad tekitada ka koolide vastuvõtutingimused sellisel juhul, kui need eeldavad rohkem oskusi, mis on mingil põhjusel tugevamad ühel sool selles vanuseastmes keskmiselt.

2. Mille kohta avaldus esitati

2.1. Avaldus esitati ühe omavalitsuse haridusasutuste juhtide poolt sooviga teada saada soolise võrdõiguslikkuse ja võrdse kohtlemise voliniku arvamust koolide vastuvõtutingimuste sätestamise kohta. Nimelt sooviksid koolid gümnaasiumitesse vastuvõtul rakendada eraldi nimekirju neidudele ja noormeestele, viidates põhjusena selles vanuserühmas keskmiselt neidude kõrgemale arengutasemele tavapärastes gümnaasiumi vastuvõtu testide täitmisel. Soovitakse teada, kas selline, soolistest erinevustest lähtuv erinevate nimekirjade kasutamine võiks olla aktsepteeritav.

2.2. Pöördumises osundatakse pedagoogide poolt seisukohale, et noormehed on selles vanuserühmas hilisema arenguga akadeemiliste teadmiste osas. Samuti viidatakse keskkhariduse soolisest ebavõrdsusest tulenevale noormeeste tugevale alaesindatusele ülikooliastmes ning erinevale soolisele tasakaalule põhikoolides ja gümnaasiumites. Pöördumise eesmärgiks on nimetatud soov tagada parem sooline tasakaal omavalitsuse gümnaasiumites ja eelduste loomist enamate noormeeste haridustee jätkamiseks kõrghariduses.

3. Millistest seadustest ja teistest õigustloovatest dokumentidest arvamuse esitamisel lähtusin

3.1. Põhiseadus

3.2. Euroopa Liidu toimimise leping

3.3. Soolise võrdõiguslikkuse seadus (edaspidi SoVS)

3.4. Võrdse kohtlemise seadus (edaspidi VÕKS)

3.5. Põhikooli- ja gümnaasiumiseadus (edaspidi PGS)

3.6. Tartu linna munitsipaalpõhikooli ja –gümnaasiumi vastuvõtu tingimused ja kord (Tartu Linnavolikogu 19.12.2013 määrus nr 4 (edaspidi TLVK määrus))

3.7. Õiguskantsleri vastus A.E.-le 06.01.2005 nr 9-4/1086 (edaspidi ÕK 2005)

3.8. Õiguskantsleri vastus Gümnaasiumi õppekohtade arvust Tartu linnas 07.09.2015 nr 6-5/150842/1503834 (edaspidi ÕK 2015)

4. Keda ja mida võrdlesin arvamuse kujundamiseks

4.1. Võimaliku diskrimineerimise tuvastamine eeldab võrdlusisikute kindlaksmääramist. Võrdlusrühm tuleb moodustada relevantsete tunnuste alusel¹. Antud juhul on teoreetiliselt võrreldav gümnaasiumisse astujate valdav vanuserühm (sisseastumiskatsete ajal 15-16-aastased lapsed) soolises vaates.

4.2. Iseküsimus, kas individuaalset kohtlemist väärivaid lapsi üleüldse on õige ja õiglane käsitleda võrreldavate, testidega standardiseeritud rühmadena nende edasist elu oluliselt mõjutavate haridusvalikute puhul. Individuaalse lähenemise piirid (õpetaja Laur andis viiuli Arnole ning poolt rehkendust lubas teha Tootsil) ja kokkupuutekohad võrdse kohtlemisega on meetoodiliselt analüüsimata. Tuleb tunnistada, et alaealiste osas on soolise võrdõiguslikkuse seaduse rakendamine tervikuna nii kohtupraktika kui ka meetoodiliste juhendite poolest lapsekingades.

4.3. Sooline võrdõiguslikkus hariduses tähendab võrdset ligipääsu kõikidele haridusastmetele (mõõdetakse tegeliku osalemisega), võrdseid võimalusi haridusprotsessis (sh mõlemast soost õpilaste õpistiilide erinevustega arvestamine), võrdseid haridustulemusi (haridustee pikkus jms ei erine sugude lõikes) ja võrdset omandatud staatust peale haridussüsteemi². Ühe soo alaesindatus mingis grupis, näiteks gümnaasiumiõpilaste või tudengite hulgas, ei ole veel iseenesest põhjus positiivsete erimeetmete kasutamiseks. Erimeetme kasutamiseks peab ühe rühma olukord olema tõenduspõhiselt ebavõrdne ning kavandatav meede peab olema ajutine (kuni ebavõrdse lähteolukorra ehk ebavõrdsuse põhjuste kõrvaldamiseni) ning proportsionaalne, seda tulenevad põhiseaduslikust kohustusest kohelda kõiki võrdselt.

4.4. Kas 15-16-aastaste noormeeste lähtepositsioon on vanusest tulenevalt nõrgem akadeemiliste testide täitmiseks kui samas vanuserühmas neidudel, on pedagoogide ja laste arengut uurivate teadlaste otsustada.

¹ Vt K. Albi jt. Soolise võrdõiguslikkuse seadus. Kommenteeritud väljaanne. Juura, 2010. § 3 lg 1 p 3 kommentaar, p 5.1, lk 29-31. Kättesaadav arvutivõrgus: https://www.sm.ee/sites/default/files/content-editors/eesmargid_ja_tegevused/Sooline_vordoiguslikkus/soolise_vordoiguslikkuse_seadus_kommenteeritud_valjaa_nne.pdf (14.01.2016).

² Ülle-Marika Papp (koostaja). "Ärka, märka, tegutse. Käsiraamat soolise võrdõiguslikkuse seaduse normide täitmiseks ja sugupoolte aspekti arvestamiseks üldhariduskoolide õppe- ja kasvatustöös. Eesti Naisteühenduste Ümarlaua Sihtasutus, Tallinn 2012, lk 18.

4.5. Niisamuti on põhjendatud küsimus, kas näiteks puudega lapsele või eesti keelt mittekõnelevale lapsele tuleks gümnaasiumiharidusele ligipääsu jõukohasemaks muutmiseks kohaldada positiivseid erimeetmeid. Eesti kool on ühtluskool, mis terminina ei tähenda kõikide õpetamist ühtemoodi, vaid igauhe õpetamist tema võimete ja vajaduste järgi.

4.6. Pädevuselt kuuluvad need küsimused koolide ja Haridus- ning Teadusministeeriumi pädevusse. Volinikul puudub pädevus hinnata, kas poiste ja tüdrukute erinevus nende lapseas on piisavalt suur, et see saaks olla aluseks erimeetmete kasutamisele, ning ammugi puudub – erinevalt õpetajatest, arengupsühholoogidest, haridus- ja kasvatusteadlastest ning Haridus- ja Teadusministeeriumi analüütikutest pädevus hinnata, et kui, siis millised erimeetmed oleks millises vanuses sobivaimad ja otstarbekohasemad.

4.7. Tuleb tõdeda, et võimaliku ebavõrdse lähtepositsiooni kohta leidub laialdaselt viiteid³. Nagu ka laialdaselt tõdemust, et täpseid põhjuseid pole piisavalt kvalitatiivselt uuritud⁴. Leidub hulgaliselt viiteid stereotüüpsele mõtlemisele⁵. Saab nõustuda haridusametuste soolise võrdõiguslikkuse eksperdi dr Mia Heikkiläga, kes tõdeb: “Tüdrukute ja poiste erinevusi koolihariduse tulemustes on põhjust võtta tõsiselt ja arvestades seniste regulatsioonide, tavade ja keskkonna mõjusid. Vastasel korral võib kehv analüüs viia valede ja ummikteele juhtivate pingutusteni, ning poistele ja tüdrukutele täit eneseteostust pakkuv kool jääks ikka kättesaamatuks” Tema sõnul vaevleb kogu arenenud maailm niinimetatud “poistekriisi” käes, mille all mõistetakse poiste piiratud ligipääsu keskharidusele. (Rootsi riiklik soouuringute sekretariaat, Göteborgi ülikool⁶). Sarnaseid tõdemusi on ka Eesti ekspertidel⁷.

5. Mida järeldasin

5.1. Esmalt vaatlesin küsimust, kas gümnaasiumisse sisse astumisel oleks üldse lubatavad mingi tunnuse alusel erinevad sisseastumisnimekirjad. TLVK määruse alusel kasutatakse Tartu linnas geograafilist tunnust kahe erineva vastuvõtava õpilaste rühma määratlemiseks: § 4 lg 1 kohaselt tagatakse vastuvõtt 85%-le Tartu linnas põhikooli lõpetanud õpilastele, ent mitte enamatele, kui 85%-le, ning eraldiseisvalt on õppekohad, mis täidetakse väljaspool Tartu linna põhikooli lõpetanud noortega. Põhikooli lõpetamise asukohta ja selle alusel erisuste tegemist ei ole VõKS § 1 lg 1 kohaselt tõepoolest võimalik käsitleda diskrimineerimise tunnuseks, vt ka ÕK 2015. Seega saab pidada õiguspäraseks eri tunnuste alusel vastuvõtnimekirjade koostamist juhul, kui tunnused ei ole kaitstud diskrimineerimise vastu isegi vaatamata sellele, et PGS § 27 lg 3 näeb ette kõigile võrdse õiguse konkureerida gümnaasiumisse astumiseks.

5.2. Gümnaasiumisse vastuvõtmisel võib hinnata isiku teadmisi ja oskusi, kuid vastuvõttutingimused peavad põhinema objektiivsetel ja eelnevalt avalikustatud kriteeriumidel. PGS § 27 lg 3 kohaselt peab vastuvõtt gümnaasiumisse toimuma eelnevalt

³ UNESCO on välja toonud, et ligipääs haridusele on tugevasti mõjutatud soospektist, sealhulgas keskharidusele on noormeestel takistatud kõikides arenenud riikides ning et selle probleemi lahendamiseks tuleks kasutusele võtta erimeetmeid (vt nt Pauline Rose'i (Education for All Global Monitoring Report direktor, kokkuvõte: “Furthermore, in many countries, particularly upper middle income and high income countries, it is boys rather than girls who are less likely to enrol in secondary school and to do as well once they are there. This problem – and different solutions – is among the gender topics examined in the forthcoming 2012 EFA Global Monitoring Report.” (<https://efareport.wordpress.com/2012/08/23/will-boys-and-girls-have-equal-access-to-education-in-2015/>). Kahjuks ei ole konkreetsed soovitusel veel seniste andmete kohaselt lõplikult valminud. Vt ka nt <http://www.rajalaidja.ee/97963/>; https://www.hm.ee/sites/default/files/pisa_2012_eesti_tulemused.pdf

⁴ Papp (2012), lk 55-56.

⁵ UNESCO 2012. aasta aruandes on samuti rõhutatud, et poiste haridustulemused ja suur koolist väljalangevus on muuhulgas mõjutatud teatud ühiskonna gruppides levivatest hoiakutest, mille kohaselt meeste puhul ei väärtustata nende haridust. Soov ja vajadus kiiresti tööturule jõuda on samuti poistel haridustee jätkamise takistuseks. <http://unesdoc.unesco.org/images/0023/002348/234809E.pdf>

⁶ “Det finns anledning att ta skillnaderna mellan pojkar och flickor i skolprestationer på allvar och göra det utifrån en arv-miljö-modell. Annars riskerar svaga analyser leda till felaktiga och otillräckliga insatser för en bra skola där både pojkar och flickor utvecklas till sin fulla potential.” Mia Heikkilä “Kunskapsöversikt: Könsskillnader i skolprestationer och pojkar i utbildning” <http://genus.gu.se/meromgenus/teman/skola/kunskapsöversikt/konsskillnader-i-skolprestationer-och-pojkar-i-utbildning>

⁷ Vt nt Sirje Pärismaa “Kas poisse tuleks tukast sugeda?”, Õpetajate Leht, 04.04.2014. Maie Kitsing: “„Kolmandat taset loetakse arenenud riigi õpilastele vajalikuks tasemeks, aga meil ei saavuta seda koguni 42,6% poistest,” on öelnud Kitsing. „Põhikooli lõpuks peaks lugemisoskus olema niimoodi käes, et see ei takista edasist teadmiste omandamist. Praegu peab aga gümnaasium või kutsekool tegema ära põhikooli töö. Kui 9. klassi lõpuks ei oska poisid hästi lugeda, mõjutab see nende eneseteadvust ja takistab valikute tegemist”.

avalikustatud objektiivsete kriteeriumite alusel. Seega, kui kool näiteks kasutaks vastuvõtmisel nn tõmbelukumeetodit, siis peab see olema eelnevalt avalikustatud ning põhjalikult selgitatud kriteerium. Vastuvõtukriteeriumite selgust ja täpsust on pidanud oluliseks ka üle-eelmine volinik Margit Sarv⁸.

5.3. Järgnevalt vaatlen, kas soo tunnuse alusel erinevate vastuvõtunimekirjade koostamine oleks lubatav. Avalduses esitatud küsimus taandub sellele, kas koolidel on lubatud kasutada positiivset erimeedet tegeliku sugude võrdsuse saavutamiseks.

5.4. Sooline võrdõiguslikkus on üks ELi peamistest eesmärkidest, mida kajastavad nii aluslepingud (Euroopa Liidu lepingu artikkel 2 ja artikli 3 lõige 3, Euroopa Liidu toimimise lepingu artikkel 8) kui ka ELi põhiõiguste harta (artikkel 23). Euroopa Liidu toimimise lepingu paragrahv 157 lõige 4 sätestab:

Pidades silmas meeste ja naiste täieliku ja tegeliku võrdõiguslikkuse tagamist tööasjus, ei takista võrdse kohtlemise põhimõtte ühtki liikmesriiki säilitamast või võtmast meetmeid, mis sätestavad erilised eelised, et hõlbustada alaesindatud sool tegutsemist oma kutsealal ja ära hoida või heastada halvemusi tööalases karjääris.

5.5. Erilisi eeliseid alaesindatud soole pakkuvad meetmed on seega otseselt seotud tulevase tööalase karjääri võimalike halvemuste heastamiseks, seega seotud ka hariduse kättesaadavusega. Samas alaealiste puhul on, nagu öeldud, senist praktikat vähe nii Euroopa Liidus kui ka teistes sarnastel väärtuspõhimõtetel toimivates riikides. Euroopa Liidus on hiljuti koondatud⁹ häis praktikaid positiivsete erimeetmete kohta, ent need ei kata laste haridust üldistustaset lubatavaks.

5.6. Soo tunnusel diskrimineerimine ei ole SoVS alusel lubatud (SoVS § 1 lg 2, § 5 lg 1). SoVS'i kohaselt peab olema tagatud naistele ja meestele võrdsed õigused, kohustused, võimalused ja vastutus hariduse omandamisel (SoVS § 3 lg 1). Seega võib järeldada SoVS'i alusel täiendavalt PGS'le, et mõlemast soost gümnaasiumisse kandideerijatel peavad olema gümnaasiumisse sissesaamisel võrdsed võimalused.

5.7. SoVS'i kohaselt on lubatud kasutada ajutisi soolist võrdõiguslikkust edendavaid erimeetmeid, mis annavad eeliseid alaesindatud soole või vähendavad soolist ebavõrdsust (SoVS § 5 lg 5). Ajutised erimeetmed peavad aga olema suunatud nende takistuste ja barjääride kõrvaldamisele, mis ei võimalda eri soost inimestel saavutada võrdseid tulemusi, mitte lihtsalt tulemuste võrdsustamisele. Seega on küsimus selles, kas posite ja tüdrukute gümnaasiumisse vastuvõttu korraldades võiks olla põhjendatud soolist võrdõiguslikkust edendavate erimeetmete kasutamine. Teisisõnu, kas võrdsed võimalused on võrdsed võimalused ilma erimeetmeteta või on vajalik erimeetmete rakendamine. Sellele küsimusele vastus eeldab põhjalikku pedagoogilist ja arengupsühholoogilist kompetentsi ning tuginemist võrreldavatele lähteandmetele, sealhulgas soopõhiste arvandmetele.

5.8. Kuna diskrimineerimise keeld ei ole absoluutne õigus, võib sooliste erisuste kohaldamine olla vajalik põhiõiguste vahel tasakaalu leidmiseks või mõne muu ülekaaluka huvi kaitsmiseks. Põhiseaduse § 12 lg 1 teisest lausest tuleneva diskrimineerimiskeelu puhul on tegemist seadusereservatsioonita põhiõigusega. Vastavalt põhiõiguste teooriale on seaduse reservatsioonita põhiõigusi võimalik piirata, kui see on vajalik põhiseaduse järku õigushüvede

⁸ "Soolise võrdõiguslikkuse volinik Margit Sarv tõi tüdrukute ja poiste gümnaasiumi sissepääskriteeriume kommenteerides esile, et soolise võrdõiguslikkuse seadus lubab küll n-õ soolist diskrimineerimist, kuid see peab olema avalik, põhjalikult analüüsitud ja põhjendatud. "Vastuvõtukord peaks olema läbipaistev ning kõigile selge, mida täpselt hinnatakse peale keskmise hinde – näiteks kui palju punkte saadakse vestlusest," lausus Sarv. Tema sõnul peab kvootide kehtestamine poistele olema proportsionaalse eesmärgiga. Näiteks kui soovitakse saavutada 50–50% tüdrukute ja poiste vahel, peaks vaatama, et nende tulemused siiski selle saavutamiseks väga kõvasti ei erineks. Voliniku sõnul peaks poiste edutamine olema mitmekülgsem ning sellega peaks algust tegema juba varasemast koolitasemest. "Tuleks analüüsida, millised on teised meetodid peale kvootide, mis poiste keskkooli jõudmist soodustaksid."

<http://epl.delfi.ee/news/estli/kool-teeb-gumnaasiumi-astuvatele-poistele-erandeid?id=51111924>

⁹ Positive Action Measures. The experience of Equality Bodies. An EQUINET report, 2014.

http://www.equineteurope.org/IMG/pdf/positive_action_measures_final_with_cover.pdf (loetud 26.01.2016).

saavutamiseks või teiste isikute põhiõiguste või vabaduste kaitsmiseks. Samuti peab piirang olema proportsionaalne soovitud eesmärgiga. Õigus haridusele on põhiseadusejärku õigushüve (§ 37), ent gümnaasiumihariduse puhul tuleb arvestada, et õigust sellele ei ole sätestatud muul moel, kui “Et teha haridus kättesaadavaks, peavad riik ja kohalikud omavalitsused ülal vajalikul arvul õppeasutusi. (§ 37)” Vajalik arv on sisustamata ja sellest võib ka nähtuda vajadus luua enamate poiste keskkariduse tagamiseks keskkaridust pakkuvaid koolikohti juurde.

5.9. Antud juhul on voliniku poole pöördunud, et tulenevalt eelmisest haridusastmest ja arengutasemest ei ole gümnaasiumisse sisseastujad võrdses olukorras ja ei saa seetõttu võrdsetel alustel realiseerida õigust haridusele kui oma põhiõigust. Volinikul puudub pädevus arengupsühholoogiliselt või muude tunnuste alusel hinnata, kas erinev areng võib olla piisavaks põhjenduseks erimeetmete kasutamiseks või kas arengupsühholoogia kohaselt võiks näha erinevate vastuvõtunimekirjade kasutamisel isegi laiemat positiivset mõju, osundades sooliselt tasakaalustatud klassi paremale õhkkonnale¹⁰. Arvestades, et põhikooliastme näol on tegemist kohustusliku haridusastmega (PGS § 9 lg 2; § 10 lg 2; § 27 lg 1), gümnaasiumiõpe on aga vabatahtlik valik näiteks kutsehariduse kõrval, siis peaksid olema koolidel oluliselt vabamad käed gümnaasiumisse vastuvõtu kujundamisel, sealhulgas ka põhjendatud erimeetmete kasutamisel. Keelatud on lahendused, mis võimaldaks ligipääsu mõne aine õppele üksnes ühe soo esindajatele (ÕK 2005).

5.10. Üldiselt võib loota, et gümnaasiumid ja Eesti noored on oma eesmärkides nii piisavalt vastutustundlikud kui ka piisavalt eripalgelised, et lahendada vastuvõtuga seotud küsimused kohapeal ja iseomaselt, ilma välise sekkumiseta. Teisalt puudutab sugude ebavõrdsus hariduses laia riiklike ja kohalike omavalitsuste otsuste spektrit, alustades hariduse rahastamisest (näiteks täiendava tugipersonali ja lisaõppetundide kättesaadavus) ja lõpetades õppekava ülesehitusega (kas lapsed õpivad asju, milles on head arengueeldused mõlemast soost lastel) ja õpetajakoolitusega (kuivõrd arvestab õpetajakoolitus sooteadlikkust).

5.11. Kuna soolise võrdõiguslikkuse seadus on raamseaduseks soolise võrdõiguslikkuse põhimõtte kohaldamiseks eri eluvaldkondades, võib vastavate erandite kohaldamiseks olla vajalik nende täpsustamine vastava valdkonna õigusaktides. Sellisel juhul on vastava õigusakti andjal võimalik kaaluda soolise eristamise põhjendatust erandi kehtestamise kontekstist lähtuvalt¹¹. PGS nimetab soolise võrdõiguslikkuse edendamist läbiva eesmärgina. Üldise ülereguleerituse taustal ei tarvitse hariduse valdkonnas, eriti alaealisi lapsi puudutavalt, olla täiendavad regulatsioonid ühiskonda edasiviivad. Pigem oleks kasu avalikust debatist, mille käigus ilmneks, mida saaks ära teha varasematel haridusastmetel – mõõndusega, et sellist debatti on peetud seni eriliste tulemusteta viimased kolm aastakümnet, mil poiste astumine gümnaasiumisse on olnud üldisemalt arenenud riikide mure.

5.12. Soolise võrdse kohtlemise põhimõtte piiramine võib seega olla lubatud erimeetme(te)ga, kui selleks esineb legitiimne eesmärk ning piirang on kooskõlas proportsionaalsuse põhimõttega. Erimeetmete rakendamine peab tuginema teadmispõhiste uuringutele, millega selgitatakse välja barjäärid ja takistused, mis ühe soo alaesindatust või halvemust põhjustavad. Kavandatavad tegevused peavad olema suunatud nende takistuste ja barjääride kõrvaldamisele. Riigil on ühtlasi kohustus analüüsida, kas sellised piirangud on muutuvate ühiskondlike olude valguses jätkuvalt põhjendatud¹², kuna erimeetmed on oma olemuselt ajutised. Erimeetmeid saab rakendada ainult kuni seatud eesmärgi saavutamiseni. Antud juhul siis seni, kuni poiste ja tüdrukute õpitulemustes ei esine enam olulisi erinevusi.

5.13. Juhin sellejuures tähelepanu, et erimeede tähendab peaaegu alati kellelegi teisele vastavalt väiksemaid võimalusi. Seda ohtu saaks vältida nii, et poiste täiendavaks vastuvõtuks

¹⁰ <http://ep1.delfi.ee/news/lp/kool-kehtestas-esimesse-klassi-paasemiseks-sookvoodi?id=71885089>

¹¹ Albi jt (2010) lk 50. Tsiteeritud.

¹² Albi jt (2010) lk 57

luuakse gümnaasiumikohti olemasolevatele juurde, vähendamata sel viisil tütarlaste võimalusi. Lisaks tuleks läbivalt tegeleda ebavõrdsuse kaotamisega kõikidel varasematel haridustasemetel ning pöörata erilist tähelepanu noormeeste suuremale väljalangevusele kõikidel haridusastmetel, sealhulgas gümnaasiumiastmes. Selle eesmärgi täitmiseks ning sooaspekti arvestamiseks väljalangevuse ennetamisel võib olla kasu läbimõeldud soolise võrdõiguslikkuse tegevuskava koostamisest. Lisaks osundame, et sooaspekt nõuab senisest suuremat tähelepanu ka õpetajakoolituses ja õpetajate täiendkoolituses.

5.14. Ühtlasi soovitan ka analüüsida ja üle vaadata gümnaasiumi sisseastumiskatsed ja kaaluda võimalust kujundada need nii, et need kohtleksid nii poisse kui tüdrukuid ka tegelikkuses võrdväärselt. Teoreetiliselt võib kasutada vastuvõtul näiteks kuulitõukekatset PGS § 27 lg 3 kohaselt oskuste hindamise katsena, viidates pedagoogilise argumendina tõenduspõhisele positiivsele korrelatsioonile füüsilise aktiivsuse ja õpiväljundite saavutamise vahel, aga olgu see lause siinkohal toodud pelgalt näitlikustavana koolihariduse korralduse laialdastest juriidiliselt korrektsetest, ent lapsi nende erilisuses ja eripärades mittearvestavatest võimalustest.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Liisa-Ly Pakosta
soolise võrdõiguslikkuse ja võrdse kohtlemise volinik